

Η Αρχαία Στρατική Ακαρνανίας: Μνημειακή Τοπογραφία, Επιγραφές και Αρχαιολογικά Ευρήματα

Του Ιωάννη Νεραντζή
διδάκτορα Πανεπιστημίου Κρήτης

- Το Θέατρον τῆς αρχαίας πόλεως Στράτου -

Το αρχαίον θέατρον τῆς πόλεως τῆς Στράτου βρίσκεται στον έναν από τους 4 λόφους, ανατολικά τού εντός τῶν τειχῶν εγκαταλελειμμένου πλέον χωριού Σωροβίγλι.

Το θέατρον εἶχε εντοπίσει το 1805 ο W. LEAKE (*Travels in Northern Greece*). Όμως, ἡ ανασκαφή τού θεάτρου συντελέστηκε στα χρόνια 1990-1996, υπό τῆ διεύθυνση του Εφόρου Αρχαιοτήτων Λάζαρου Κολώνα.

Οι πρώτες ανασκαφές απεκάλυψαν στρώμα καταστροφῆς μεταγενέστερων αγροτικῶν σπιτιῶν. Το οικοδομικό υλικό για να χτιστούν αυτά τα σπίτια, προφανῶς αφαιρέθηκε από τα οικοδομήματα τῆς "Αγοράς" και από το "κοῖλον" του θεάτρου.

Το θέατρον εἶναι το μέγιστον από τα σωζόμενα στην Αιτωλία και Ακαρνανία θέατρα, χωρητικότητας 6.000 θεατῶν. Αλλά σήμερα δεν σώζεται και σε πολύ καλή κατάσταση. Το ἄνω μισό σχεδόν τμήμα του "κοίλου" τού θεάτρου ἔχει καταστραφεί σχεδόν πλήρως. Μόνον δύο κερκίδες στο βορειοανατολικό τμήμα του κοίλου σώζονται σχεδόν ἀκέραιες. Αντιθέτως, ἡ πρώτη σειρά ἐδωλίων (=καθισμάτων), ἡ τιμητική, - ἡ λεγόμενη προεδρία - που προοριζόταν για τον ιερέα του Διονύσου και τους ἀνώτερους κρατικούς λειτουργούς, ἡ κρηπίδα τῆς περιφέρειας τῆς ορχήστρας, καθώς και ἡ πλακοσκέπαστη λιθόκτιστη αποχετευτική τάφος που περιθέει τὴν ορχήστρα, διατηρῶνται σε ἀρίστη κατάσταση.

Σώθηκαν, ἐπίσης, οἱ θεμελιώσεις ὅλων των μερῶν του θεάτρου, δηλαδή το Κοῖλον, ἡ Ορχήστρα, ἡ Σκηνή και το Προσκήνιον.

Το Θέατρο εἶναι του 4ου αἰ. π.Χ., με συμπληρώσεις και διορθώσεις του 3ου και του 2ου αἰ. π.Χ. Εἶναι δομημένο κυρίως από γκριζοπράσινους ντόπιους ψαμμόλιθους. ὅμως τα κατώτερα μέρη του κοίλου και ἡ κρηπίδα τῆς περιφέρειας τῆς ορχήστρας εἶναι κατασκευασμένα από λευκό ασβεστόλιθο. (Ιωάννης Γ. Νεραντζής, *Η Αρχαία Στρατική Ακαρνανίας: Μνημειακή Τοπογραφία, Επιγραφές και Αρχαιολογικά Ευρήματα*, Έκδοση: ΑΓΡΙΩΝΙΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ & ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΥΤ. ΣΤΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ -έδρα: ΑΓΡΙΝΙΟΝ -1997).

- Το "κοῖλον" τού θεάτρου -

Ἡ περιφέρεια του κοίλου τού θεάτρου διαγράφει ἓνα ημικυκλικό τόξο, μεγαλύτερο των 3/4 κύκλου, χωρίς να υποδιαιρείται σε ἄνω και κάτω διάζωμα.

Σώζονται τουλάχιστον 35 σειρές εδωλίων (καθισμάτων), συμπεριλαμβανομένης και της πρώτης τιμητικής σειράς καθισμάτων - της λεγόμενης προεδρίας -που προοριζόταν για τον ιερέα του Διονύσου και τους ανώτερους κρατικούς λειτουργούς. Αυτά τα προεδρικά καθίσματα, από λευκό ασβεστόλιθο, είναι ένδεκα (11) τον αριθμό, διατηρούμενα ακέραια. Το μοναδικό διάζωμα του κοίλου διαιρείται με κλίμακες ανόδου σε ένδεκα (11) κερκίδες. Εν μέρει διατηρείται και ο παρεμβαλλόμενος μεταξύ των προεδρίων και της ορχήστρας πλακόστρωτος χώρος.

- Η "ορχήστρα" τού θεάτρου -

Διατηρείται σε καλή κατάσταση η πλακοσκεπαστη λιθόκτιστη αποχετευτική τάφρος που περιθέει την ορχήστρα του θεάτρου. Η τάφρος ξεκινάει από τη δυτική άκρη της πρώτης σειράς καθισμάτων, περιτρέχει την ορχήστρα, και λίγο προ της ανατολικής γωνίας της πρώτης σειράς καθισμάτων γίνεται υπόγειος και συνεχίζει περνώντας καθέτως κάτω από τη σκηνή. Ακόμη και σήμερα εκπληροί τη λειτουργία του, απομακρύνοντας τα βροχόνερα από τον όλο χώρο του θεάτρου.

Το κρηπιδωτό περίβλημα της ορχήστρας από λευκό ασβεστόλιθο, πλάτους 30 εκατοστά περίπου διατηρείται ακέραιο, η δε διάμετρός του ανέρχεται σε 16,5 μ.

Επάνω στην ορχήστρα βρέθηκαν μέρη από άλλες δύο τιμητικές προεδρίες, και μάλλον υπήρχε και τρίτη που δεν μας έχει διασωθεί.

- Η "σκηνή" τού θεάτρου -

Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις οικοδομικές φάσεις στην διαχρονική αρχιτεκτονική ανάπτυξη της σκηνής.

Ως πρώτο σκηνικό οικοδόμημα, χτίστηκε γύρω στα τέλη του 4ου π.Χ. αι. μία ισόγεια ανοιχτή στοά, μπροστά από την ορχήστρα, με τους κίονες ως σκηνικό φόντο. Αυτό το ανοιχτό σκηνικό οικοδόμημα αρχικά ήταν επίπεδο (δηλ. στο ίδιο επίπεδο με αυτό της ορχήστρας) και οι παραστάσεις παίζονταν μπροστά από αυτό το σκηνικό οικοδόμημα σε επίπεδο σκηνικό χώρο, (δηλ. στο ίδιο επίπεδο με αυτό της ορχήστρας). Αυτό το σκηνικό οικοδόμημα προοριζόταν είτε για την τοποθέτηση μεγάλων ζωγραφικών πινάκων, οι οποίοι κυριαρχούσαν στο οπτικό πεδίο του θεατή, είτε για την τοποθέτηση πραγμάτων αναγκαίων για τους θεατρικούς χώρους και τις πρώτες θεατρικές παραστάσεις.

Τον 3ον π.Χ. αι., στη δεύτερη φάση, εκλείσαν τον ανοιχτό χώρο της σκηνικής στοάς και πρόσθεσαν μπροστά από την πρόσοψη της σκηνής μία υποστηριζόμενη από πεσόσχημη κιονοστοιχία οροφή, ώστε επάνω σ' αυτό το πρώτο ισόγειο οικοδόμημα να πατήσει και να στηθεί, δίκην ορόφου, ένα υπερυψωμένο λογείον, το προσκήνιο, στο οποίο μετατοπίστηκε και η σκηνή, οπότε και ο χώρος της σκηνικής δράσης βρισκόταν πλέον έναν όροφο ψηλότερα. Εφεξής το επάνω πάτωμα του

σκηνικού οικοδομήματος αποτελεί το φόντο. Δύο προσβάσεις από τα πλάγια οδηγούσαν στο χώρο της δράσης.

Ο Ernst-Ludwig Schwandner υποθέτει ότι αυτή η υπερυψωμένη, δίκην ορόφου, σκηνή, έσχεν την τελική της μορφή, συμπληρωθείσα με πλευρικές λίθινες ράμπες και παρασκήνια τον 2ο π.Χ. αι. Μάλιστα η πρόσοψη της παλιάς ισόγειας σκηνής ανακατασκευάστηκε, αποκτώντας ένα κανονικό μέτωπο προσκηνίου δωρικού ρυθμού. Η ίδια δε η ανατολική ράμπα έδειξε μία ΥστεροΕλληνιστική επιδιόρθωση.

Αυτού ακριβώς του σκηνικού οικοδομήματος, με το υπερυψωμένο προσκήνιο που εφερε επ' αυτού τη σκηνή και τα παρασκήνια, και με τις πλευρικές για την πρόσβαση σ' αυτό λίθινες ράμπες, μας σώζεται η θεμελίωση.

(Βιβλιογραφία: -W. Leake, *Travels in Northern Greece*. Τόμ. 4, London 1835. -Κολώνας Λ., ΑρχΔελτ 46 (1991):Χρονικά, σ. 163. - Ernst-Ludwig Schwandner, AA 1992, σ. 669-670, και AA 1993, σ. 678, και AA 1994, σ. 678, και AA 1995, σ. 783. -ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ (ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ), (Εφημερίδα εβδομαδιαία, εκδιδόμενη στο Αγρίνιο), φύλλο 1027/4-11-1996, σ. 7: Τρεις φωτογραφίες που περιλαμβάνουν: Το σχέδιο κάτοψης του Θεάτρου, μία σχεδιαστική αναπαράσταση του θεάτρου και μία υποθετική αναπαράσταση του θεάτρου. - ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ: Φυσικό Περιβάλλον, Ιστορία, Μνημεία, Οικολογικές και Πολιτιστικές Διαδρομές. (Έκδοση της ΤΕΔΚ Αιτωλ/νίας Ε.Ε.Τ.Α.Α.), Αθήνα 1995, σ. 64, εικ. 1. -ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ : Τόποι, Μνημεία, Ιστορία. (Έκδοση της Ιστορικής-Αρχαιολογικής Εταιρείας Αγρινίου), Αγρίνιον 1995, σ. 24, εικόνα 2. -Κολώνας Λ., ΑρχΔελτ 46 (1991):Χρονικά, 163).

δημοσίευση:

<http://www.epoxi.gr/scriptum206.htm>